

kisvárdai lapok

36. évfolyam 2. szám - 2024. június 23. vasárnap

GOGOL: HÁZTŰZNÉZŐ,

Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház, Nemzeti Színház

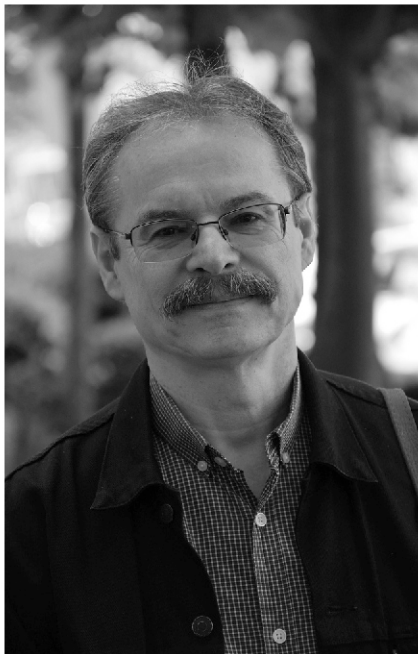
**Magyar
színházak
36. kisvárdai
fesztiválja**

„A játék, a humor minden bizony-
nyal az emberi lét legfontosabb
eszköze a túlélésre, ha már röhögni
tudunk a bajunkon, akkor lépést te-
szünk annak legyőzése felé. Egy
ilyen – nem lehet jobb szót találni –
abszurd világban, amelyben élünk,
nagyon is erősen hozzásegíthet
minket a túléléshez, ha kikacagjuk
ezt a világot, s benne önmagunkat
is. A „clownság” lényege, hogy el-
pusztíthatatlan, „Mert a fűszálak
sose csorbulnak ki,/Csak a kardok,
tornyok és ölö igék...” – írja József
Attila. Így lett egy megmaradásáért
küzdő közösség, ha úgy tetszik, me-
mentója egy olyan előadás, amely-
ben számtalan vicces helyzeten és
a férfiruhába bújtatott nők komiku-
mán keresztül juthatunk el a darab
végén lekerülő álszakállók és álba-
juszok csupas felismeréséig: van
tétje a játéknak, s nemcsak a szín-
padon, hogy átsegítse a játszókat
és a közönséget mindazokon a hét-
köznapi buktatókon, amikkel talál-
kozunk. Tét a megmaradás is, em-
bernek, közösségnek egyaránt.”

Ungvári Judit

Bemutatjuk a zsűrit:

Elek Tibor, irodalomtörténész, szerkesztő

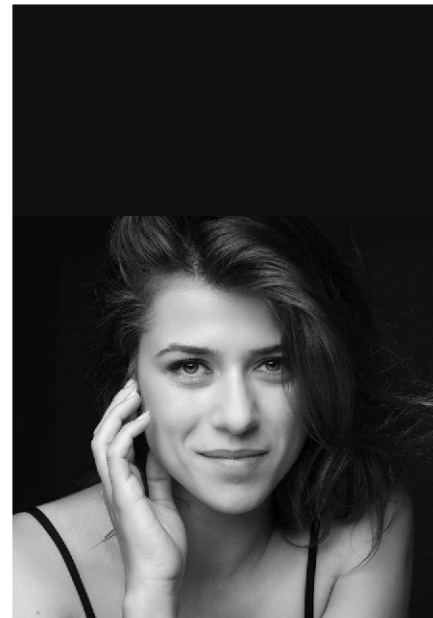
“Irodalomtörténészként, kritikusként, a Bárka folyóirat főszerkesztőjeként meg-megújuló érdeklődéssel fordultam az elmúlt évtizedekben a kortárs magyar dráma és színház felé. Számos kritikát, tanulmányt írtam ebben a körben (is). Természetesen Kisvárdán is megfordultam többször, mindig nagy örömmel. Hetedik éve a Gyulai Várszínház igazgatójaként már hivatalból is feladatomban vélem a széles körű tájékozódást ezen a téren. Néhány hete jártam a DESZKA Fesztiválon, ezeket sorokat éppen a kaposvári Országos Színházi Találkozón 4. napján írom, s Kivárda után kezdődik még csak a Gyulai Várszínház csaknem két hónapos program-sorozata. Némi szorongással gondolok a kisvárdai napi min. három előadás végigülésére, de megtisztelő, hogy véleményezhetem is majd, kíváncsian várom, különösen azokat az előadásokat, amelyeket még nem láttam.”

Lőkös Ildikó, dramaturg

“A Játékszín vezető dramaturgja vagyok, több magyarországi és nem magyarországi színházban dolgoztam és dolgozom, a munkám szerelmese vagyok, így nagy örömmel fogadtam a megtisztelő fölkérést, hogy legyek a zsűri tagjainak egyike a Magyar Színházak Kisvárdai Fesztiválján. A fesztiválok azért vonzóak számomra, mert néhány nap alatt színes képet kapni színházi irányokról, kísérletekről és emblemikus előadásokról. Mindemellett örömmel olvastam, hogy az idei fesztivál díszvendége a székelyudvarhelyi Tomcsa Sándor Színház, amelynek a drámÁ-ján, a saját kortárs drámafesztiválján a születése óta aktívan részt veszek, és közelről látom, hogyan erősödik évről évre a társulat, a közösség. De izgalommal várom a többi fesztiválvendéggel való találkozást is, elsősorban, persze, a versenyprogramokat, mivel idén zsűritagként ez a „kötelező” program számomra – de igyekszem minél több kísérőprogramon is ott lenni, együtt élni, lélegezni a várossal, az ünnepi napokkal.”

Nagy Katica, színművész

“Nagy Katica vagyok, 29 éves. 5 éve végeztem a színművészetin, Zsótér Sandor osztályában. Szabadúszó színész vagyok, az utóbbi években főként filmekben és független színházi produkciókban dolgoztam. Érdekel a kísérleti színház, az új utak szerelmese vagyok. Nagyon izgatott vagyok a Kisvárdai zsűri felkérést illetően, mivel ez az első alkalom, hogy kipróbálhatom ezt a szerepet, én leszek a csapatban a legfiatalabb, az “újonc”.

Azt gondolom, az ismeretlen, új helyzetek hozzák számomra a legtöbb tapasztalatot az életben, ezekből tanulom a legtöbbet. Azt remélem, a fesztivál által tágul a látóköröm, olyan csodálatos előadásokat láthatok majd, amiket Budapesten nincs lehetőségem megnézni.”

Pataki András, rendező

Jászai Mari-díjas magyar rendező, dramaturg, kulturális menedzser, díszlet- és jelmeztervező, színházigazgató. 1971-ben született Sümegen. Első diplomáját a Győri Hittudományi Főiskolán szerezte 1996-ban. A Pécsi Tudományegyetemen okleveles felnőttképzési és kulturális menedzser, a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetemen színházi rendező diplomát szerzett. 1986-ban az ajkai Forrás Színház alapítója, amely később Forrás Színház néven működött tovább. 1991-1996 között a Veszprémi Petőfi Színház színésze volt. Később az Evangélium Színház vezetője, dolgozott a győri Újvárosi Művelődési Ház vezetőjeként, valamint a Veszprémi Petőfi Színház tanácsadójaként is. 2012-től 2022-ig a Soproni Petőfi Színház igazgatója volt. 2021-től a Színház- és Filmművészeti Egyetem tanára. 2021-től a kecskeméti Katona József Színház művészeti tanácsadója, 2022-től

művészeti vezető és általános igazgatóhelyettes. 2022. június 20-tól 2023 februárjának végéig a Kulturális és Innovációs Minisztérium művészeti, közművelődési és közgyűjteményi ügyekért felelős helyettes államtitkára volt. 2023-tól az Újszínház főrendezője.

Tapasztó Ernő, színész, rendező

“Eléggé meglepett, amikor Balogh Tibi felhívott, legyek zsűritag Kisvárdán. Pontosabban: nem lepett meg. Mióta először, nem is tudom hány éve, amikor még nem is tudtam ki a csuda vagyok én (ma sem tudom pontosan) Kisvárdán jártam, már tudtam, hogy egyszer. De nem tudtam, mikor. Tudtam, hogy majd lesznek díjak, de nem tudtam kivel, és hogyan. De biztos voltam benne. Hogy egyszer majd én is bemehetek, úgy,

más járással, úgy, értitek, más lépéssel. Hogy ott a titok, a testtartásban, a mozdulatban. Igen. Majd én is megértem a titkot. Elmondom: nem értem, és nem tudom. Sem akkor, sem most. A logikus következtetés szerint: a titok maga Kisvárdá. De én még ezt sem tudom normálisan megfogalmazni. Talán ezért hívott fel Balogh Tibi. Mert bizonytalan vagyok, még abban is, hogy ezt most én írom. Talán az ösztönös tudatlanság, a folytonos bizonytalanság billenti helyre a dolgokat. Hogy a felelőtlen lét felelősséggé alakuljon át. Talán a legrögebb szoknyapécérből lesz a legjobb apa. Mérhetetlen módon vagyok szubjektív. Rajongni tudok a legpocsékabb előadásokért, és unatkozni a fesztiváldíjas produkciókon. Most fel lett adva lecke: Tapasztó Ernő, szedd össze magad, most az egyszer. És ne tagadd meg atyád, ne dobd el neved.”

Dátum	Művelődési Központ	Zsinagoga	Régi Színház
JÚNIUS 21. PÉNTEK	10:00 Kálmán Imre: A TITKOS HÁZTARTÁS (színház)	10:00 JAKI ÉS AZ ÉRTÉK (színház)	10:00 Kálmán Imre: A TITKOS HÁZTARTÁS (színház)
JÚNIUS 22. SZOMBAT	12:00 MEGNYITÓ ÜNNEPEK (színház)	11:00 AZ ÖRÖK VÁRA (színház)	12:00 ELTÁVOLÍTÁS (színház)
JÚNIUS 23. VASÁRNAP	10:00 Dicső Bencs: Párizs Béni (színház)	11:00 MÓD ÉS A MŰVÉSZET (színház)	11:00 Szelepcsényi Péter: A TITKOS HÁZTARTÁS (színház)
JÚNIUS 24. HÉTFŐ	12:00 Peter Soffer: MADRUS (színház)	12:00 Szelepcsényi Péter: A TITKOS HÁZTARTÁS (színház)	12:00 Szelepcsényi Péter: A TITKOS HÁZTARTÁS (színház)
JÚNIUS 25. KEDD	12:00 Peter Soffer: MADRUS (színház)	12:00 Szelepcsényi Péter: A TITKOS HÁZTARTÁS (színház)	12:00 Szelepcsényi Péter: A TITKOS HÁZTARTÁS (színház)
JÚNIUS 26. SZERDA	12:00 Dicső Bencs: Párizs Béni (színház)	12:00 Szelepcsényi Péter: A TITKOS HÁZTARTÁS (színház)	12:00 Szelepcsényi Péter: A TITKOS HÁZTARTÁS (színház)
JÚNIUS 27. CSÜTTÖRÖK	12:00 Dicső Bencs: Párizs Béni (színház)	12:00 Szelepcsényi Péter: A TITKOS HÁZTARTÁS (színház)	12:00 Szelepcsényi Péter: A TITKOS HÁZTARTÁS (színház)
JÚNIUS 28. PÉNTEK	12:00 Dicső Bencs: Párizs Béni (színház)	12:00 Szelepcsényi Péter: A TITKOS HÁZTARTÁS (színház)	12:00 Szelepcsényi Péter: A TITKOS HÁZTARTÁS (színház)
JÚNIUS 29. SZOMBAT	12:00 Dicső Bencs: Párizs Béni (színház)	12:00 Szelepcsényi Péter: A TITKOS HÁZTARTÁS (színház)	12:00 Szelepcsényi Péter: A TITKOS HÁZTARTÁS (színház)

A játszma tétje

Vajon miért van az, hogy a legkeservesebb időkben próbálunk a leginkább kacagni önmagunkon? Hogy akkor szedjük elő a legbanálisabb, legelembb gyarlóságainkat, szerencsétlenkedéseinket? Gogol Háztűznézőjéből készült a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház és a Nemzeti Színház koprodukciója, amelyben a félig hontalanná vált társulat színésznői bújtak férfiruhába, azzal a céllal, hogy otthon, Kárpátalján, ezekben a nehéz időkben is tudják játszani a darabot. Ezt láthatta most a kisvárdai közönség a fesztivál második napján, a hivatalos megnyitó után.

A játék, a humor minden bizonyos az emberi lét legfontosabb eszköze a túlélésre, ha már röhögni tudunk a bajunkon, akkor lépést teszünk annak legyőzése felé. Egy ilyen – nem lehet jobb szót találni – abszurd világban, amelyben élünk, nagyon is erősen hozzásegíthet minket a túléléshez, ha kikacagjuk ezt a világot, s benne önmagunkat is. A „clownság” lényege, hogy elpusztíthatatlan, „Mert a fűszálak sose csorbulnak ki,/Csak a kardok, tornyok és ölő igék...” – írja József Attila. Így lett egy megmaradásáért küzdő közösség, ha úgy tetszik, mementója egy olyan előadás, amelyben számtalan vicces helyzeten és a férfiruhába bújtatott nők komikumán keresztül juthatunk el a darab végén lekerülő álszakállak és álbajuszok csupasz felismeréséig: van tétje a játéknak, s nemcsak a színpadon, hogy átsegítse a játszókat és a közönséget mindazokon a hétköznapi buktatókon, amikkel találkozunk. Tét a megmaradás is, embernek, közösségnek egyaránt.

Persze ezek nagy szavak, és aki megnézte a beregszásziak előadását, bizonyosan nem ezen filozofálgatott, hiszen folyamatosan jókat lehetett derülni az előadáson. A kényszerű nadrágsze-
repekből ugyanis igazi színészi

repekből ugyanis igazi színészi remeklések születtek meg. A legnagyobb az volt ezekben, hogy a színésznők nem próbálnak férfiakat imitálni, vagy a férfias viselkedést karikírozni, hanem igazi karaktereket teremtettek. Egytől egyig. Orosz Melinda Ivan Kuzmics, udvari tanácsos szerepében lenyűgözően hozza a komplexusos, házasságtól rettegő, korosodó fickót, tökéletes átlényegüléssel, minden néma szemforgatása jelentőség-teljes. Fizimiskáját ráadásul szándékoltan Gogolosra szabták. Az Ilja Fomicstól játszó Vass Magdolna szintén bravúrosan teremt figurát, minden gesztusa, minden apró rezdülése a „bajkeverő” baráté, még a haj- és szakállsimogatás is tökéletesen hiteles. Ugyanígy, a többiek is kitűnő vígjátéki karaktereket alakítanak, és kiemelendő, hogy a fiatalok között is találunk egészen elképesztően jó szereplőket, ilyen például a „macsó” Baltazar Baltazárovcics tengerészt játszó Cséke Adrienn. Tulajdonképpen mindenkit fel lehetne sorolni, hiszen a társulat egyöntetűen lubickol a nem mindennapi feladatban, miközben azért bizonyos szövegeknél abszolút érezhető a szavak mögül kikan-dikáló keserű valóság. Az életigenlés azonban felülírja a kényszert, a szomorúságot, és egyáltalán, ezt a lehetetlen világot, amelyben mégis kénytelenek vagyunk lenni.

Vidnyánszky Attila rendezése igazi vándorkomédiás időket idéz: játszik a játékkal, folytonosan megszólítva, s bevonva a közönséget is. Már az elején kicacsintással indul az előadás, a színészek szövegkönyvvel a kezükben barátkoznak a helyzettel, s próbálják a közönségnek is megmagyarázni, hogy ez a „nemzetközi íz” most azt jelenti, hogy ezúttal hét színésznő és egy színész játssza el a darabot. Ezek a „kiszólások” persze gyakran jellemzik Vidnyánszky Attila előadásait, ám most különösen sa-

játos helyzetet teremtenek, hiszen arra az abszurd valóságra is reflektálnak, amelyben élünk. Az alkotók résztvevővé teszik a nézőket, hogy közösséget érezzenek a játszókkal. Az eladósorban lévő lányt, Agafja Tyihonovnákat Polyák Anita alakítja nagyszerűen, általában az ő jeleneteiben szólítódik meg a közönség, könnyed játékossággal, mint például a tréfás sorshúzásban, amikor a kérők között próbál dönteni. Nagyon egyszerű, hangulatos és ügyesen felhasználható a díszlet (Tóth Kázmér) és bámulatosan szépek, ugyanakkor rendkívül karakteresek a jelmezek (Bersenyi Krisztina). Remek, szórakoztató előadás született az alkotók keze között, még ha néha be is villan óhatatlanul az a furcsa helyzet, amelyben most a beregszászi társulat létezik.

Ugyanakkor azt is maximálisan bizonyítják, mindenkor, minden körülmények között meg lehet találni az örömet az embernek. Lehet színházat csinálni akkor is, ha nem ideálisak a feltételek. Lehet játszani borúval a szívben, s akkor van esély a túlélésre, az életre. Csakazértis – ahogy mondják dacosan a beregszászi színészek.

Ungvári Judit

„Valami, ami reményt ad”

A Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház 2023. március 19-én mutatta be Nyikolaj Vasziljevics Gogol Háztűznéző című drámáját Vidnyánszky Attila rendezésében. Az előadás különlegessége, hogy a mű eredeti hét férfi-négy nő leosztásához képest itt a háborús helyzetre való tekintettel hét nő és egy férfi játszik. A kisvárdai szereplés kapcsán Vass Magdolnát kérdeztük, aki az előadásban Ivan Kuzmics barátját, Ilja Fomicst játssza – férfiszerepet.

Sokak számára ismertek az előadás keletkezésének körülményei. Miért éppen a Háztűznézőt választottátok a (majdnem) csak női szereplőgárdához?

Ezt a kérdést tulajdonképpen Attilának kéne feltenni. Azon gondolkodtunk, hogy mi az a darab A helység kalapácsa után, amit bemutathatnánk, amit otthon is tudunk játszani. Olyan műre volt szükség, ami mulattat, hiszen otthon nap mint nap nehezen éljük meg a mindennapokat. A célunk az volt, hogy olyan dolgot mutassunk a nézőknek, ami arra a három órára kicsit felüdít, segít elfelejteni a „kinti” dolgokat. Nyilván, a vége szívfacsaró, de az örömszerzés volt a lényeg. Valami, ami reményt ad: hogy a szomorúság mellett ott van a vidámság is. Amikor először megtudtuk, hogy férfiakat fogunk játszani, el sem tudtuk képzelni. Aztán megláttuk a jelmezeket, még akkor is arra gondoltunk, hogy „Hú, így fogunk kinézni? Ennyire férfiasan?”. De azóta, amikor felvesszük őket, rögtön érezzük – másként kell bennük mozogni.

Vass Magdolna a Háztűznézőben

Amikor megláttam magam először a tükörben, hirtelen el sem tudtam dönteni, hogy a női vagy a férfi mosdóba menjek.

Mit jelent számodra az előadás mottója, a „csakazértis”?

Nekem Beregszász az otthonom, ahogyan mindannyiunknak. Ha valaki azt mondta volna nekem a háború elején, hogy ezt ennyi ideig tudjuk csinálni, tudunk előadást készíteni, biztos, azt mondtam volna, hogy ez lehetetlen. Még mindig megvan az a nézőréteg, aki bejár a színházba, és ez a „csakazértis” nekem ezt jelenti. Van egy előadásunk, amit egy óvóhelyen is tudunk játszani: amikor meglátjuk a csillogó szemeket, azt mondjuk, hogy még több ilyen, erre van szükség. És nekünk is szükségünk van a nézőkre. Amíg ez nem szűnik meg, ezt csinálnunk kell.

Az előadásban Ilja Fomicst játszod. Látszólag az egyetlen férfi, aki nem szeretné feleségül venni Agafja Tyihonovná. Mégis ő az, aki a leginkább keveri a kártyákat. Te, mint színész, milyen motivációt találtál a karakteredben?

Nagy küzdelem volt ez. Nyilván az elején arról van szó, hogy Ilja Fomic saját magának bebizonyítsa, hogy ezt meg tudja csinálni, rá tud beszélni valakit a párkapcsolatra: egy idő után azonban csak az a cél lebeg a szeme előtt, hogy megnősítse a barátját. Lehet, hogy az elején csak – majdnem rosszindulatú – hecc, aztán egyre jobban belekeveredik a dologba. Azt akarja, hogy Ivan Kuzmics is bevallja magának, hogy házasságra van szüksége – tapasztalja meg, hogy milyen az oda-vissza játék, az egymástól való függés.

ilyen emlékezetes emléked van a korábbi évekből Kisvárdáról?

Képek ugranak be. A várról, ahogy csapkodtuk magunkat a szúnyogok miatt, akár játszottunk, akár csak előadást néztünk. Volt egy szállás nagyon közel. Mindegy, hol aludtunk, mert csak annak örültünk, hogy közel vagyunk. Nagyon nagy élet volt itt régen. Most már felgyorsult a világunk, mindenki mindenhova rohan, és természetes, hogy valamelyik társulat csak egy-két napot tud itt tölteni. Jó kis bulik voltak, megnéztük egymást, aztán esténként leültek a csapatok, beszélgettünk, ismerkedtünk. Úgy emlékszem vissza, hogy ez a három-négy nap minden évben nagy élmény volt. Élveztük, hogy egyáltalán itt lehetünk.

Szalánczi Ágota

Madách keresztje

A XIX. század meghatározó magyar drámaírójának, Madách Imrének nem volt könnyű a magánélete. Kiemelten fontos volt neki édesanyja, Majthényi Anna, akinek felbecsülhetetlenül sokat köszönhetett, de nem tudott konfliktus nélkül viszonyulni hozzá. Nagyon szerette a feleségét, Fráter Erzsébetet is, de ez a kapcsolat sem maradt drámai viszontagságok nélkül, így végül elvált tőle. De hogyan viszonyult hozzá s miképpen kapcsolódott egymáshoz ez a két prominens nő? Erről szól Györfi Csaba és T. Pataki László *Kit szeretted, Madách?* című kamaradrámája, melyet a nyáradszeredai Bekecs Táncszínház előadásában láthatunk szombaton este a kisvárdai zsinagógában.

Két nő

Majthényi Anna már fiatalon kitűnt a kortársai közül: az árván maradt, egy jezsuita páter által nevelt kislánynak hamar rendkívül erős lelki szilárdsága lett. Korán születtek a gyermekei (összesen kilencen), s ugyanolyan hamar meg is haltak közülük heten – ezért is lehetett neki annyira kedves az életben maradt Imre. Fáradhatatlanul és lelkiismeretesen dolgozott, az elherdált Madách-vagyont visszaperelte, a romos állapotba került Sztregovát újjáépítette. Idős korában is képes volt irányítani az uradalmat.

A protestáns Fráter Erzsébet egy vonzóan szép, kedves, s feltűnően értelmes lány volt. Őszintén beleszeretett az íróba, akivel harmonikus, jó viszonyt alakított ki, de az anyósa ezt nem tudta elfogadni. Három gyermeket szült, de nem engedték meg neki, hogy nevelje őket: még kiskorukban elvették mindhármát tőle. Miután Madách Imrét börtönbe zárták,

más férfival is közeli viszonya lett, aztán szoros kapcsolatba került az alkohollal is. Majthényi Anna ezeket egyáltalán nem tudta megbocsátani.

Majthényi Annát Kilyén Ilka, Fráter Erzsébetet a leánya, Ritziu Ilka-Krisztina játssza. Megjelenik a színpadon Madách Imre is (Györfi Csaba alakításában), bár ő nem szólal meg, mégis ő a főszereplő. Az író a két szeretett nő konfliktusa által okozott érzelmi káosz origója – még úgy is, hogy itt, most a halála után tárják fel legbenső érzéseiket, egyfajta kései gyónásként. Ezt jelzi az előadás mottója is: „Két világ közé hajítva, Melyikhez nyújtsam jobbam, nem tudom.” Az egyik a rend és a biztonság, a másik a szerelem és a szabadság! Madách mindkettőt szeretné, de mivel nem lehet, így kényszerűen szenved a két világ, őrlődik a két nő között. Nem tud erre a helyzetre érvényes szavakat mondani, de hatásosan kifejezi álláspontját a némasága és látványos mozgása.

Mozgásban

Bár egy táncszínház produkcióját láthatjuk, s a darabban hangsúlyosan megjelenik a tánc (a kor szokásainak megfelelően egy bálon ismerkedett meg Fráter Erzsébet és Madách Imre, hús évvel később pedig egy másik bál volt az apropója a válásuknak), ez nem egy tánc-előadás! A koreográfusként ismert rendező, Györfi Pál hangsúlyos mozdulatokat álmódott a színpadra, amelyektől egyfajta fizikai színház jött létre. A mozgásokhoz fontos a kitűnő zene is, ami Borsos Csaba marosvásárhelyi zeneszerzőnek köszönhetően a zongora és a sámandob két radikálisan eltérő hangzása révén teremtődik meg. Túlzás nélkül mondható, hogy nagyszerű lett a zene! A díszlet rendkívül

egyszerű, de hatásos: egy keresztet formál a tér, amelynek a végébe került a katolikus térdepelő gyónóhely. A (díszlethez hasonlóan Cristina Breteanu által tervezett) jelmezek pontos korhűséget adnak, ugyanakkor kifejezik a szereplők habitusát is: Majthényi Anna konzervatív, rendszerető jellemét, Fráter Erzsébet tobzódó szabadságát és Madách Imre visszafogottságában is zseniális karakterét.

Egy író

Közismert, akár elcsépeltnek is nevezhető téma anyós és menyi ellenségeskedése s a férj fájdalmas tehetetlensége, de ennél az előadásnál rendkívüli nagy súlyt adnak e témának a történelmi ismereteink, amelyek alapján mondhatjuk, hogy két igazán különleges nő küzdött így egy zseniális író szeretetéért, aki rendhagyó választ adott az érzelmi háborúra azzal, hogy megírta Az ember tragédiája című remekművet. A Tragédia Éva-alakjai több színben is megidézik Fráter Erzsébet most megjelenített karakterét. Ezért is örömteli, hogy megszületett ez a kitűnő előadás!

Gulyás Gábor

Furcsa háromszög

A Bekecs Táncszínház is részt vett a tavalyi Madách 200 emlékévkében, de egy merőben újító megközelítést választottak. A *Kit szeretettél, Madách?* című előadás rendezőjét, Györfi Csabát kérdeztük az indokokról.

- *Madách Imre nőkkel való viszonyáról szól a Kit szeretted, Madách?* Társszerzője, korográfus-rendezője és szereplője is vagy az előadásnak, hogy jött ez a téma, miért szeretted volna Madách életének ezen aspektusával foglalkozni?

- A 200 éves évforduló ürügyén merült fel Madách neve, mint lehetőség. Kilyén Ilka művésznő ajánlására olvastam el T. Pataki László két monodrámáját, amelyek Fráter Erzsébet és Majtényi Anna életéről szólnak. Ekkor jött az ötlet, hogy a két szövegből hozzunk össze egy előadást. Ilyen értelemben vagyok társszerző, hogy összedolgoztam a két dramatikus szöveget. Ezek főleg monológok, de megfelelő helyzetbe hozva dialógusként hatnak. Egy olyan konfliktusrendszer épül így fel, amelyben Madách alakja is meg tud jelenni. Körülötte pedig, mint fő szervező, jelennek meg a nők.

- *Ebből a viszonyból melyik az legfontosabb rész, amire az előadás épít?*

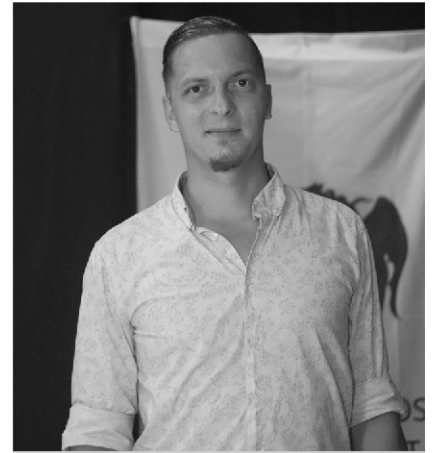
- Nagyon fontosak az ő nézetbeli különbségeik, például megjelenik ez vallási téren is, a hitük kapcsán. Az egész háromszög nagyon furcsa rendszert alkot, mert Madách mind a két nőt szereti. Mindkettőjükhez ragaszkodik, az egyikhez az erős anya-fiú kötődés, a másikhoz szerelmi szálak fűzik. Ők viszont mind a ketten az egyedüli kisajátításra törekszenek, kizárólag saját maguknak akarják ezt a férfit. Minden olyan eset, gon-

dolat vagy konfliktus, ami ezt körbeveszi, Madáchon csattan. Ő az elszenvedője a számára két legfontosabb nő párharcának.

- *Említetted, hogy a tavalyi Madách-év kapcsán született az előadás, amikor az író születésének kétszázadik évfordulóját ünnepeltük. Egymást érték Az ember tragédiája rendezések, szinte Tragédia-lázban égett az ország. Benned felmerült, hogy azzal a szöveggel foglalkoznál, vagy tudatosan nem a fősodort akartad követni?*

- Pont az merült fel, hogy ne rendezek Tragédiát. Szándékos a részünkről ez a fajta „kimaradás”. Elkezdtek kutatni, mi az az anyag, amit meg lehet szólaltatni, így jöttek a Pataki-féle monodrámák. Méltatlanul keveset használják ezeket a zseniális szövegeket, amelyek egy hiánypótló koncepcióra épülnek. Rávilágítanak az adott korra, valamint arra, hogy Madách miben őrlődött, miközben megszületett a mestermű. Szerintem nagyon fontos Az ember tragédiáját rendezőknek is, hogy megértsék azt a viszonyrendszert, amiben ez a dráma született. Bemutatja, mi az az állapot és környezet, amiben Madách élt, amikor a művet írta.

- *Igen, mindenképpen fontos ez a kérdés, a fesztivál első szakmai beszélgetésén is felmerült az írónak a nőkhöz fűződő kapcsolata a Kassai Thália Színház Az ember tragédiája-előadása kapcsán (r. Rédlí Károly). Ebből is látszik, mennyire hangsúlyos része ez a madáchi életműnek. Pataky szövegei, amiket felhasználtál, is ezt ragadják meg. Először dolgoztál dramaturgként, társszerzőként, vagy van már tapasztalatod hasonló munkában?*

Györfi Csaba

- Nem igazán csináltam még ilyet, viszont úgy gondoltam, ezt a szöveget nem tudom kiadni egy dramaturgnak. Nekem kellett foglalkozni az anyaggal, és nem szerettem volna egy kész szöveggel dolgozni. Késztetést éreztem arra, hogy felkutassam a családfát, utánanézzek Madách, Fráter Erzsébet és Majtényi Anna életének, valamint a kornak is. Ebből a kutatásból jött az inspiráció, hogy írjak. Elkezdtem a Pataki-szövegeket különféle situációk mentén átformálni, új helyzetbe helyezni azokat, így alakult ki egy szöveggönyv. Ez még természetesen, a próbák során is változott, az alkotótársaimmal együtt újragondoltunk az adott helyzeteket.

- *Milyen érzés fesztiválon játszani, mennyiben más, mint hazai közönség előtt? Voltatok már korábban ezzel az előadással vendégszerepelni?*

- Szerencsére a bemutató óta sokat játszottuk az előadást. Rendkívül különböző nézőközönségek előtt szerepeltünk, falusi kultúrházaktól kőszínházak nagyszínpadáig. Izgalmasnak találok az itteni közeget is, nagyon örülök, hogy meghívtak minket a fesztiválra. Azt gondolom, hogy fontos munkánk ez, rendezőként és előadóként egyaránt, illetve az újonnan alakult Bekecs Táncszínháznak is.

Mai program

10:00 – **Tér és idő játéka a színházban**
Bélai Marcel és Kozma Gábor Viktor workshopja
Helye: KVMK 6. oktatóterem

11:00 – **Szakmai Klub** (beszélgetés az előadásokról) Háziasszonyok: Mészáros Katalin és Gyürky Katalin
Háztűznéző: Gilbert Edit, Lengyel Emese, Árkosi Árpád
Kit szeretnél, Madách?: Szekeres Szabolcs, Szalánczi Ágota, Lengyel Zsanett
Helye: KVMK pódiumterem

13:00 – **Villám-workshop kritikus mesterkurzus** Vezető: Szabó Réka
Helye: KVMK pódiumterem

18:00 – **Darvas Benedek – Pintér Béla: PARASZTOPERA** (versenyelőadás)
Rendező-koreográfus: Györfi Csaba
A székelyudvarhelyi Tomcsa Sándor Színház és az Udvarhely Táncműhely közös produkciója. (1h 20') (14+)
Helye: Kisvárdai Várszínház és Művelődési Központ

21:00 – **Molière: A MIZANTRÓP** (versenyelőadás) (1h 40') (14+)
R.: Visky Andrej. Figura Stúdió Színház, Gyergyószentmiklós
Helye: Zsinagóga

21:00 – **Sue Fabisch: ANYATIGRISEK**
Rendező: Tallós Rita (1h 30')
A Liliom Produkció előadása
Helye: Refi Színpad

Napközben: **MR. PIANO** – guruló zongora show Kisvárdai utcáin

Bővebben: www.kisvarda.szh.hu

Az öreg király hagyatéka, Tomcsa Sándor Színház, Székelyudvarhely

kisvárdai lapok

A Magyar Színházak 36. Kisvárdai Fesztiváljának napilapja

Főszerkesztő:
Ungvári Judit

Állandó munkatárs:
Oláh Zsolt

Fotók:
Gáncs Tamás

Nyomdai előkészítés:
Kóczon Nikoletta

Nyomdai kivitelezés:
Imi Print Nyomda

Felelős kiadó: **Nyakó Béla**
ISSN 1587-8325

A Magyar Színházak 36. Kisvárdai Fesztiváljának támogatói:

Nemzeti
Kulturális
Alap

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM

KISVÁRDA VÁROS
ÖNKORMÁNYZATA

FRIAS FM Kisvárdai

Déryné
program